

UWAGI

Potrzebne do przestrogi Summie-
nia Wiernym Chrystusowym
wszelkiego dostojęństwa, Urzędu y
Stanu ziętaszcza do rad publi-
cznych y do sądow należącym.

PIERWSZA PRZESTROGA.

1. **N**iegodzi się Panom świeckim w
żadnych sądach y Trybuna-
lach sądzić osob Duchownych.
2. **N**iegodzi się Rzeczypospolitey
świeckiey, acz to w sobie mającey Ar-
cy-Biskupy y Biskupy stanowić żad-
nych praw, ordynacyi, konstytucyi,
y ustaw na osoby Duchowne, Bisku-
pow, Kaptuły, y na inne wszelkie
Duchowienstwo, y ktokolwiek sta-
nowi prawa takie, grzeszy śmiertel-
nie y wklątwe Kościelną wpada, od
krórey klątwy nie przez innego Ka-
plana może być rozgrzeszony, chy-
ba przez tego, który będzie miał wy-
rażne na to zlecenie od Stolicy Apo-
stolskiej. Dowodzi się to ex Be-
nignae Domini, gdzie wyraża się klą-

twa temi słowy. n. 14. & 15. Etiam si fuerint Præsidentes Cancelliarum, Consiliariorum, Parliamentorum, Cancellarij, Vice-Cancellarij, Consiliarij, Ordinarij vel Extraordinarij, quorumcunque Principum sæcularium: etiam si Imperiali, Regali, Ducali, vel alia quæcunque præfulgeant dignitate, aut Archi-Episcopi, Episcopi, Abbates, Commendarij, seu Vicarij fuerint, excommunicamus, & anathematizamus omnes & singulos, qui per se, vel alios, auctoritate propria, Personas Ecclesiasticas, Capitula, Conventus, Collegia Ecclesiarum quorumcunque coram se ad usum Tribunal, audientiam, Cancellariam, Consilium vel Parlamentum, præter juris Canonici dispositionem trahunt, vel trahi faciunt, vel procurant, directe vel indirecte, quovis quæsito colore. Nec non qui statuta, Ordinationes Constitutiones Pragmaticas, seu quavis alia decreta in genere vel in specie ex quavis causa & quovis quæsito colore, ac etiam prætextu cuiusvis consuetudinis

suetudinis aut privilegij vel alios quomodolibet fecerint, ordinaverint & publicaverint, vel factis & ordinatis usi fuerint, unde libertas Ecclesiastica tollitur, seu in aliquo læditur, vel deprimitur, aut alias quovis modo restringitur. Seu nostris & dictæ sedis, aut quarumcunque Ecclesiarum juribus quomodolibet directe vel indirecte, tacite vel expresse præjudicatur. &c. Racya tego jest ta: że ofoby y dobra Duchowne są wyjęte jure Divino, Ecclesiastico, & Cæsareo, z mocy y jurisdycyji ofob y urzędow święckich, co świadcza Concilia Generalia, Sacri Canones, Jus Imperiale, Doctores też Theologiæ & juris Can. u. czą. Patrz in Decretali Ecclesia S. Mariæ de constitutionibus; & Bonifacij VIII. de immunitate Ecclesiastica. §. 1. Et quanquam de censibus approbata in Concil. Lateran. Sess. 10. & Trident, Sess. 25. c. ult. & in Can. bene quidem Dist. 96.

Concilium Triden. loco citato tak mowi, S. Synodus sæculares Princi-

pes officij sui admonendos esse censuit, nec permissuros, ut officiales, aut inferiores magistratus Ecclesiæ, & personarum Ecclesiasticarum immunitatem, Dei ordinatione, & Canonicis sanctionibus constitutam, aliquo cupiditatis studio, seu in consideratione aliqua violent, &c. Y Concilium Coloniense par. 9. c. 20. immunitas Ecclesiastica vetustissima res est, jure pariter Divino & humano introducta, quæ in duobus potissimum sita est; primum ut Clerici eorumque possessiones & bona vectigalibus, & tributis, aliisque oneribus satis libera sint. &c. Concilium dawniey Lateranen. sub Alexandro & Innocentio III. cap. 19. & 46. Moguntinum r. c. 6. & secundum c. 76. y innych wiele. Concilium pomienione Lateran. c. 44. to mowi: Cum Laicis, quamvis Religiosis, nulla sit attributa potestas, quos obsequendi manet necessitas, non auctoritas imperandi, dolemus sic in quibusdam ex illis refrigescere charitatem, quod immunitatem Ecclesiasticæ libertatis, quam

quam nedum Sancti Patres, sed etiam Principes sæculares multis privilegiis munierunt, non formidant suis constitutionibus. vel potius confictionibus impugnare, non solum de Feudorum alienatione, & aliarum possessionum Ecclesiasticarum, &c.

Konstantyn wielki pierwszy Cezarz Chrześciański, iako o nim Nicephorus lib. 7. Hist. Eccl. c. 46. Clericos omnes constitutione lata immunes liberosque esse permisit, judiciumque & jurisdictionem in eos Episcopis mandavit, & quod Episcopi judicassent, id robur & auctoritatem sententiæ omnem habere debere decrevit. Syn jego Constantinus secundus in Cod. lib. 2. de Episcopis & Clericis też przywileie utwierdził: Conjugibus liberis, & ministeriis, idem maribus pariter ac feminis, eorumque filiis & filiabus & hominibus etiam eorundem, qui operam in mercimoniis habent. Id quod Divi Principis Genitoris mei statuta multimoda observatione caverunt. Potym Constancius y Constans apud Soz

L. 3. c. 16. auxere, quæ alij fecerunt Imperatores Clericis, Filiis eorum & familiæ, eximios honores, & immunitatem quoque tribuerunt. Toż pi-
sze l. 3. c. 6. o Jowinianie Cesarzu.

Walentinianus y Marcianus toż po-
twierdzili c. de sacros. ecclesia lib 12.
y tenże Marcianus Cesarz lib. 14. cap.
de Episcopis audien. Quicumque igitur
voluerit aliquem Clericum lite pul-
sare, apud Archiepiscopum causam
dicat, także Walentinianus y Arca-
dius Cesarze Caus. II. q. 1. c. 5. con-
tinuata lege sancimus, ut nullus Epi-
scoporum, vel eorum, qui in Eccle-
siæ necessitatibus seruiunt, ad iudicia
sive ordinariorum, sive extraordinario-
rum Judicum protrahatur. Habent
enim illi suos Judices, nec quisquam
in his, publicis est commune cum le-
gibus. Także Theodosius y Walen-
tinianus lib. ultimo c. Theodos. de E-
piscopis & Clericis opisawszy, iż spra-
wy osob Duchownych mają być od-
prawowane przed Biskupami albo
Opatami, przydał civilis Judex qui
de his

de his causis sententiam proferre præ-
sumpserit, ab administratione depul-
sus, tanquam Divinitati contumeliam
faciens, pœna decem librarum auri
cum officio mulctabitur.

Tenże L. sancimus C. de sacros. Ec-
clesiis o rzeczach Kościołom darowa-
nych mówiąc: ne possint alienari,
przydał, quia ea, quæ Divini juris sunt
humanis nexibus non alligari sanxe-
runt. Tenże Justinian in const. 123
Si Ecclesiasticum negotium sit, nullam
communem habent civiles Magi-
stratus cum ea disceptatione, sed reli-
giosissimi Episcopi secundum sacros
canones negotio finem imponunt: si-
ve controversia sit de jure Ecclesiasti-
co, sive de quibuslibet aliis rebus. Si
quis reclamet, causa ad Archi-Epi-
scopum & Patriarcham defertor & il-
le secundum canones & leges finem
adhibeto. Y daie racyą L. sancimus
2. c. de sacros. Ecclesia: cur epim non
facimus discrimen inter res Divinas &
humanas? Et cur non competens præ-
rogativa cœlesti favori conservetur.

Julianus Apostata nieprzyjaciel Kościoła Bożego, od którego odpadłszy do bałwochwalstwa się udał pogańskiego, y jako świadczy Sozomelicus c. 5. Clericos denuo curiis addidit & leges eorum causa latas abrogavit. Więc Leo y Antemius dawniejsi Cesarze l. 13. c. de sacros. Ecclesia przywracając te prawa, które przed tym duchowni mieli, Julianowe statuta zowią, tyrannica, impia, sacrilega, quia facta fuerunt contra ipsum DEUM. Także y Federicus Cesarz Auth. de Episc. & Cler. c. Statuimus ut nullus Ecclesiasticam personam in criminali questione vel civili trahere ad iudicium seculare praesumat, contra constitutiones imperiales & canonicas sanctiones. Quodsi Actor fecerit, a suo iure cadat, iudicatum non teneat, & Iudex extunc iudicandi potestate privetur. Ex Auth. Cassa de sacros. Ecclesia. Cassa & irrita esse decernuntur praecipimus omnia statuta & consuetudines contra libertates Ecclesiae earumque personas, inductas adversus

canonicas vel imperiales sanctiones: & ea de capitularibus penitus aboleri mandat nova constitutio, & de cetero similia attentata ipso iure nulla esse decernit, sed si per annum huiusmodi novellae constitutionis aliqui inventi fuerint contemptores, bona eorum per totum nostrum Imperium, impune ab omnibus occupentur.

Pobożni Monarchowie na osoby duchowne, y o wielkie excessa nie śmieli w sądach swoich kar naznaczać. Kiedy jeden Kapłan w Anglii przeciwko Henrykowi siódmemu Królestwo z innemi zbuntował, tak iż wiele ludzi tysięcy na wojnie domowej poległo, Król uspokoiwszy Królestwo, y te, którzy nań byli powstałi skarałszy, Kapłana jednak, który był przyczyną wszystkiego złego odesłał do Duchownego sądu, jako pisze Kardynał Polus l. 3. de unit. Eccles. Także kiedy Roku 1520. przeciwko Karolowi piątemu Królowi Hiszpańskiemu y jego Matce Joannie niektórzy rokosz podnieśli, do którego też y

niektórzy duchowni byli się przymieszali, wydał Karol edykt na swowolniki w Miasteczku Bormes, rozkazując urzędom, żeby je karali, Duchownych jednak zakazał tykać, ale żeby ie do sądu Duchownego odesłali jako świadczy Molina l. 4. c. ii. n. 58. de Hisp. Primog.

Ambroży S. epist. 32. napisał Walentinianowi Cesarzowi wtrącającemu się w rządy Kościelne: Noli gravare Imperator, ut putes te in ea, quæ Divina sunt, imperiale aliquod jus habere. Publicorum tibi mænium jus commissum non sacrorum

DRUGA PRZESTROGA.

W Kościele Bożym zawsze Duchowni do sądow byli używani. Paweł S. mówi 1. Cor. 6. Nescitis quoniam Angelos judicabimus quanto magis sæcularia? co do wszystkich Przełożonych Kościelnych należy l. Can. Nemo cum sequentibus 9. q. 3. Przetofami Cesarze tak na zdania y dekreta ofob

osob Duchownych respektowali, iż prawem obwarowali, aby za rzecz świętą y poważenia godną to miano, coby przez Kapłański dekret było osądzono l. i. c. Theodos. de Episc. & Cler. Nadto pozwolili prawującym się udać się do sądu Duchownego, choćby stro na przeciwna temu kontradykowała y zakazali appellacyey od dekretu sądow Duchownych Arcadius y Honorius l. 4. c. de Episc. audi. y Theodos. apud Gratianum Can. 34. ii. q. i. y Carolus Mag. Can. 36. eodem. q. l. & c. 13. ext. de judic. Nawet y Theodoricus Król Gotcki choć Aryanin toż postanowił, mając na ten czas pod sobą wzystką ziemię Włoską, jako o tym Magnus Aurel. Cassiodorus l. 3. epist. 37. świadczy pisząc imieniem Króla tego do Piotra Biskupa. A Justinian Cesarz Novell. 123. §. omnibus zakazał świeckim litanias facere bez duchownych. Niech uważąto Politycy, którzy chcą Duchowne z Trybunałow wyfadzić, do których sądow y dyrekeyi większey rady y umiejętności

ści potrzeba, która umiejętność wię-
cey się w duchownych znayduie, a-
nizeli w świeckich ludziach. Duch bo-
wiem Święty upewnił nas przez Pro-
roka Malach. 2. v. 7. Labia Sacerdo-
tis custodient scientiam, & legem re-
quirent ex ore ejus, quia Angelus
Domini exercituum est. Dlatego Pan
Bóg Deut. 17. v. 8. od sądow świec-
kich odsyła ludzie do sądu Kapłańskie-
go, nietylko w sprawach Duchow-
nych, ale y politycznych, zwłaszcza
kiedy są trudne do osądzenia, y mię-
dzy Sędziami są różne zdania. A kto-
by na Kapłańskim dekrecie po sądach
politycznych wydanym nie przestał,
każego Pan Bóg natychmiast gardłem
karać v. 12. Qui autem superbierit
nolens obedire Sacerdotis imperio,
qui eo tempore ministrat Domino Deo
tuo, & decreto Judicis, morietur ho-
mo ille, & auferes malum de Israhel,
y na ten czas godziło się Kapłanom
sądzić na gardło, krew in pñam pec-
cati per justitiam punitivam rozlewa-
jąc, jako o tym Exodi 3. v. 2. Reg. 18.

v. 40. y na innych mieyscach.

Na tym fundamencie y Polskie Kon-
stytucye y Statut :do sądow brać oso-
by Duchowne, sądom ich świeckie
poddaiąc stanowily się.

Sami nawet Paganie lumine naturæ
rządząc się mieli też we zwyczaju. U
Grekow y Rzymian lubo wielka była
auctoritas Consulium & Senatus, a
jednak w większym daleko potzano-
waniu byli ich Kapłani, bez których
stanowić co mieli pro piaculo, jako
świadczą ich Pifarze przednieysy Cic.
l. 2. & 3. de leg. & l. de Divin. 1. in
in orat. pro domo sua. Tacitus l. 3.
8. ii. annall. Plin. l. 4. epist. 31. & l.
10. epist. 73. Plutar. in Numa Mar-
cello & in qq. Rom. 44. & ult.
Lampridius in vita Alexan. Imper.
Tych, którzy nie byli postusznyymi
Kapłanom, za niezbożnych mieli,
z niemi obcować y onych do siebie
przypuszczać nie chcieli. Toż o A-
thenczykach pisze Plato l. 5. de leg.
prope finem Aristophanes in Horis.
Euripides in Oreste. Cic. l. 3. Off.

O Francuzach to świadczy Cæsar l. 6 de bello Gallico, O Niemcach Tacitus l. 6. Hist. Sive de moribus German. O Rzymianach Cic. l. de divinati Horat. Epod. Od. 5. O in-szych narodach Plinius l. 6. Hist. c. 22. & l. 28. c. 2. Livius l. 4. a dla nieu-szanowania Kapłanow, iż składano z urzędow, z Senatu, y z Państwa rugowano, pisze Cic. l. 2. de leg. Livius l. 4. Plutar. in Marcell. Valerius Maxim. l. 1. c. 2. & 3. Co też opifute Cic. in orat. pro domo sua, tantam Pontificum fuisse potestatem, ut omnis Re-publicæ dignitas omnium Civitatum salus, vita, libertas, aræ, Dii Penates, bona fortunæ, domicilia, illorum sapientiæ, fidei potestatique commissa creditaque esse viderentur. Alexander Wielki Monarcha Tebę Miaſto wziąwszy, wolną Szlachtę przedał, a Kapłanom dał pokoy: dalekoż bar-bziey Katolikom trzeba się znać do czci należytey Kapłanom, o których tak S. Ambroży pisze apud Gratian. in c. duo 96. distin. Aurum non tam

pretio-

pretiosius est plumbo, quam Regia potestate Ordo Sacerdotalis.

TRZECIA PRZESTROGA.

Niegodzi się gwałcić albo umniey-szać osobom Duchownym liber-tatem & immunitatem Ecclesiasticam, którą divino & humano jure mają; to dawno osądził Bonifacius VIII. in c. fin: de Rep. Eccl. non alienandis, in 6. Alexander IV. in Cr. de immunit. Eccl. eodem libr. Innocentius in c. fin. de rebus Eccl. non alienandis. Gregorius IX. Clemens IV. Martinus IV. Paulus V. który w Roku 1606. wyklął Rzeczpospolitą Wenecką, y na wszystko iey Państwo interdykt wydał, między innemi przyczynami o to, że taż Rzeczpospolita zakazała była Anno 1605. żeby żaden w Pań-stwie Weneckim nie dawał dobr le-żących na Kościoły, & ad pias cau-saś pod żadnym pretextem, bez do-zwolenia Senatu, y jesliby kto co tym darował, żeby po czasie pewnym Ducho-

Duchowni to powinni byli przedać, a pieniądze za dobra wzięte na Kościół obrócić; lubo absolute nie zakazano, y pozwolono było Duchownym wziąć possessiã majątności sobie darowanych, y dopuszczano, żeby tak wiele pieniędzy wzięli za nabyte y przedane majątności, jak wielu stały. Jeśli tedy Paulus V. deklarował, iż y dla tego PP. Weneci wpadli w kłatwy dawno od Kościoła Bożego na te występki wydane, y sam nową kłatwę na nie wydał; daleko bardziey ei są in jure Ecclesiastico & communi, y od Stolicy Apostolskiej, y zwierzchności Kościelney ipso facto wykłęci, którzy uymia więcej Kościołom, miejscom y osobom Duchownym, y odeymia libertatem Ecclesiasticam, znaczniey, niż odieła była Rzeczpospolita Wenecka. Concilium Tridentkie y inne dawniey, także Honorius III. PP. C. noverit 49. & cap. gravem 53. de senten. excommunicat: wyklinatę, którzy gwałcą prawa Kościelne, y duchownych osob. Baldus

zas wielki Jurysta in repet. l. i. c. de sacros. Eccl. mówi, że to prawo wolności Kościelney jest moc czynić to, co się podoba, y co od drugich uczciwie y przystoynie się czyni, l. libertas ff. de stat. hom. §. i. institut. de jure. person. Gdy tedy według prawa Kościelnego od Boga danego, y od OO. SS. y od Cesarzow uchwalonego Ecclesiae in plenitudine juris sui & libertatis integritate debent latari. in capite 2. de immunit. Eccl. in 6. Nie może żaden bez wielkiego grzechu to prawo konstytucyã przeciwną, ani inżym żadnym sposobem znosić, rozmaita albowiem przez to staie się niesprawiedliwość, gdy się to gwałci, co jure Divino, Ecclesiastico & humano jest dano. Jako przedtym Cesarze tego mieli attencyã; widzieć w Konstantynie, o czym l. i. c. de sacros. Eccl. Habeat unusquisque licentiam sanctissimo Catholico venerabilique concilio bonorum, quod optaverit, relinquere, & non sint causa judicij eius, toż pozwolił y Justynian Cesarz

1. fin. c. eodem Tit. Do Maurycego zaś Cesarza prawa Kościelne turbującego Grzegorz S. zażył tych słow pisząc in Psał. 6. pœnit. v. 9. Nulla ratio finit, ut inter Reges habeatur, qui turpissimi lucri cupiditate illectus, sponsam Christi captivam cupit abducere. Ecclesiam quippe, quam sui sanguinis pretio redemptam Salvator noster voluit esse liberam, hanc ipse potestatis Regiæ jura transcendens facere conatur ancillam. To jest zdawna dla Kościoła prawo: Imperiali iudicio non possunt Ecclesiastica jura dissolvi. Nicolaus Papa apud Gratianum dist. 10. can. 1. & 4. Tamże Felix Papa Constitutiones contra canones & decreta Præsulum Romanorum, vel bonos mores, nullius sunt momenti, y owszem Imperatores subdere debent executiones suas Ecclesiasticis Præsulibus, non præferre. Can. si Imper. distin. 96. in fine. Jest to & de jure naturæ, & de jure gentium, ażeby każdy dobrami swemi dysponował jako chce. Libertas też nobilium zachczyca się hoc jure. Kon-

re: Konstantyn wielki Cesarz pozwoliwszy, aby każdy, coby chciał Kościołowi legował testamentem, przydał racyą, nihil est enim, quod magis hominibus debeatur, quam ut supremæ voluntatis liber sit stylus, & licitum, quod iterum non redit arbitrium.

Coby radzi wszystko mieli per sublatam libertatem Ecclesiæ & civilem, chcą mieć zakazane darowizny na Kościoły, więkzszą moc wszakże nad poddanemi apud absolutos Reges, aniżeli in libera Republica, a jednak y absoluti Reges non sunt domini bonorum spectantium ad particulares personas, przy których jest własność y dominium, quilibet in re propria est moderator & arbiter. L. in re mandata c. Mandat. l. Etsi. §. Consuluit. ff. de pet. hæred. Pisze też Seneca libro 7 de benef. c. 4. Ad Reges potestas omnium pertinet; ad singulos proprietatis, & c. 5. sub optimo Rege, Rex omnia imperio possidet: singuli dominium. A kto Panem jest swey ma-
ięności,

iętności, może ona na przystoynne rzeczy szafować, tak, jako się mu podoba, a zwłaszcza kiedy ją na cześć Bożą, na usługi Boże chce obrócić, rozmnożyć chcą one, ażeby chwalili Boga we dnie y nocy, rozgniewanego na grzechy świata błagali. Rzekł raz P. JEZUS Teressie S. Biada światu, kiedyby nie było Zakonników w świecie, choć prawi, widzisz, że niektóre Zakony osłabiały w doskonałości, która w tych Zakonach na ich początkach bardziey kwitnęła: w żywocie jey pisany u Rybery.

Gdy za Symmachusa Papieża Roku 302. na jednym Concilium czytana była Konstytucya od niejakiego Bazylusza potężnego człowieka, imieniem Króla Odoakra czyniona, w której było postanowiono, żeby rzeczy ruchome we złocie, w srebrze, w perłach y szatach Kościołom legowane, jeśliby nie były sposobne do używania y ozdoby Kościelney, a nie mogły się długo chować, były przedawane według ceny sprawiedliwej
pienią.

pieniądze się obracały na chwałę Boga, ta Konstytucya iako zła wprzód już od Piotra Arcybiskupa Raweńskiego, a potym od wszystkiego Concilium zniesiona jest, co widzieć in Decreto dist. 96. c. Bene. Cożby rzekło Concilium na tę Konstytucyę, która dobr leżących Kościołom więcey niedopuszcza, iesli za złe miało odmianę rzeczy ruchomych Kościołowi darowanych? każdemu wszakże człowiekowi należy y ma wolność starać się o ubłaganie maiestatu Bożego, o odpuszczenie grzechow, y za niekarania, y o pomnożenie łaski Bożey, y pomocy w potrzebach y dolegliwościach: czego dostąpić może hojnością dla Kościołow, usług Bożych y ubogich, jako nas Pismo Boże, y OO. Święci nauczaią. Wielka tedy dzie sie krzywda człowiekowi przez odjęcie tey wolności od Boga samego danej, a zatym y samemu Bogu staie się krzywda, więcey ofiar SS. modlitw, usług, y służebnic Bożych zabraniając tym sposobem, przez zakazanie chle-

ba na wyżywienie onych, y niszczy się sprawiedliwość, y należyta Bogu wdzięczność za tak wielkie dobrodzieystwa wylane. Kościelnych dobr jest Christus Pan Panem, iako mówi Innocencius Papa ad cap. cum sup. num. 3. de caus. post. & propr. Christus est Dominus bonorum Ecclesiasticorum, y takie dobra in iure nazywają się Patrimonium Christi. cap. cum ex eo 34. de Elect. l. 6. Kto tedy zabrania, żeby sięco napotym Kościołowi zapisowało, zabrania, żeby Chrystusowi nie zapisowano, czekać tedy ma exekucyi słow jego Math. 7. v. 2. Quia mensura mensi fueritis, eadem remetietur vobis, y decretum Mat. 25. v. 45. Quamdiu non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis. A jeśli rzekł: ite maledicti in ignem æternum, tym, którzy mogąc dobrze czynić sługom, jego nieczynili, jakoż tego dekretu unikną ci, którzy nie tylko sami dać mogąc nie dają, ale y drugim, ażeby nie dawali, cale zabronić lege perpetua usiłują, y o takie

Konsty-

Konstytucye staraia się, przez co duchownych deterioris prawie conditio nis chcą mieć od żydow y chłopow, dla tego że są studzy Chrystusa, y czy słuszną to, za coż w większym poważeniu poganie? którym iure gentium wolno zastawiać majątności przez kupno y przez zamianę, y przez darunek. Tatarowie też mają wolność przedać y kupić, y szafować, y zapisać majątność szlachecką, a nadto, nierządnicom niezabroniono majątności brać, y nieprzynaglono, ażeby dobr dziedzicznych nie brały, a zapisanych sobie nie trzymały, kontentując się pewną summą. Izaliż słuszną na Dziewice Zakonne, Oblubienice Chrystusowe wkładać takie obowiązki, albo na inne osoby Duchowne? Dissidenci dla Ministrow ich herezyi starali się y staraia się, żeby się im godziło onych y zbory swe fundacyami pewnemi na dobrach leżących zapisanemi opatrzyć, y wiele dotąd jest zborowych, acz niegodziwych fundacyi, a jednak na nie nikt niepow-

staie, y nie burzy ónych, a przeciwno Kościołom y duchownym Oycom, od których ćwiczenie w naukach, y wychowanie w cnotach y szlachełnych obyczaiach, y nauki zbawienne w Kościołach, pomocy y ratunki duszne w modlitwach y ofiarach SS. Sakramenta święte za życia y przy śmierci, wiary Katolickiey poznanie, w niey potwierdzenie, w pobożności życia zaprawienie, y insze usługi duchowne odnoszą oddane im z większą życzliwością y ochotą, y z większą pracą, niż im odprawowane bywają usługi od ich pokojowych y pacholąt, dla których są hoynieysi, a niżeli dla swoich Plebanow y Duchownych y Bakałarzow, zabraniając tym potrzebney sustentacyi y nabycia uczciwego dobr szlachełnych, lubo na darowizny przed tym więcey prawo pospolite osobom Duchownym pozwalało, a niżeli sukcesorom fortun; dowodnie to pokazuje sławny Jurysta Felinus in comm. sup. decretal. in presentia de probationibus colu-

lum 1. przywodząc prawa Cesarzkie y Kościelne, gdzie też kładzie dowody ex ratione wyięte: albowiem według prawa pospolitego, iesli cwe dobra komu darujesz, a potym ci się urodzi Syn, jego narodzenie znosi pierwszą twoją darowiznę, według prawa l. Si unquam, c. de revocandis donationibus. Ale iesliś to darował Kłasztorowi, darowizna trwa, tylko synowi ma się częśćka (jako zowią Jurystowie) legitima wydzielić, które zdanie ten Doktor powiada bydź drugiego wielkiego Jurysty Balda in l. prima de inofficiosis donationibus & Abbatis in cap. final. de donationibus którzy uczą, że lex si unquam nie ma miejsca w darowiznach, które się czynią causis piis. Tegoż zdania iest y Gloss. in cap. fin. Quicumque 7. q. 4. aże bardziey iest uprzywilejowana prawem pospolitym, causa pia, niż synowska, przyczyna tego ta iest, mówi Felinus, że ten, co daruje Kościołowi, ma względ na duszne zbawienie, które ma bydź przekładane

nad wszystkie inne rzeczy doczesne, ktemu według prawa pospolitego darowizna na Kościół transfert dominium sine ulla traditione. l. fin. c. de sacros. Eccl. a uczyniona synowi. l. 2. C. Si quis alteri vel sibi l. siue mancipati C. de donat. Syn nie może zostać dziedzicem przez dany tylko znak, albo mgnienie od Oycy testament czyniącego l. Discretis. c. Qui testam. facere poss. a przecie testament uczyniony favore caufarum piarum samym tylko znakiem, y mrugnieniem iest ważny, według prawa pospolitego, jako uczą Felinus y Bartolus y Baldus, Ancarannus, Immola, Jurystowie.

Szlachcic zostawszy Duchownym nie traci szlachectwa. Tiraquel. de nobil. c. 26. n. 3. Roman. in singul. 37. Tenże przywodzi decisionem Rotæ z okazji iedney uczynioną Reb. de nominat. q. 12. n. 31. &c. owfzem szlachcic duchownym stanem szlachectwo swoje zdobi. Samę Kapłańską godność, ktorey większa część Duchownych dostępuie, przenosi Chryzostom

zostom S. nad Królewski maiestat hom. 4. in verba Hai. Vidi Dominum: major est hic (Sacerdotis quam Regis) Principatus, propterea Rex caput submittit manui Sacerdotis, & ubique in veteri scriptura (co się też y u Kato-likow sacrosancte zachowuie) Sacerdotes inungebant Reges. A o Zakonnikach tenże Doktor, S. lib. 2. cont. vit. mon. mówiąc z poganinem jakim by też nayzacnieyszym y naybogatszym, któryby się o wstąpienie do Zakonu iedynego syna swego mógł frasowac, na oko to racyami nie duchownemi, ktore u pogan nie idą, ale politycznemi pokazuie, że żaden, by był kto nayzacnieysz y nayszlachetnieysz, urodzenia iednak swego żadną na świecie godnością tak ozdobić nie może, jako Zakonnym stanem. Y długie swe wywody tak zawiera, Invenimus illam non modo clariorem esse nunc, quam fuisset domi (a mówi to o takim, który w domu Oycowskim na świecie zostawszy, y purpuryby się mógł spedziwać) verum ex illis ipsis rebus

rebus eam claritatem esse affecutum, quibus illum tu & vilem & ignobilem existimas. A ponieważ każdy szlachcic ma jus hæreditariæ successiõnis & acceptandæ donationis bonorum stabiliũ, kto mu to odeymuie w stanie duchownym albo zakonnym, gwałt czyni nietylko duchowney, ale y szlacheckiey wolności. Przeto, a żeby zabiegł takim gwałtom, Kościół Boży postanowił cap. in 1. fin. de imm. Eccl. lib. 6. że żadna zwierzchność, albo urząd świecki, albo Rzeczpospolita nie może rozkazać, żeby Duchowni byli powinni przedać, albo od siebie oddalić dobra, które trzymają, y których potym dostaną. Który dekret Stolicy Apostolskiey potwierdzony jest na Concilium generalnym Lateran. sub Leone X. sess. 10. y na Trident. sess. 25. c. 20. bez jurisdycyey też y mocy żaden prawa stanowić nie może, choćby takie prawo było o słuſzney y potrzebney rzeczy, co y sam rozum ukazuje, y uczą omnes juris periti & Theologi cum

cum S. Thoma 1. 2. q. 96, ar. 4. A což gdy ani jurisdycyey, ani sprawiedliwości w tey mierze, jako się ukazało, nie masz, więc o pretendowanych Konstytucyach, to się mówić może, co S. Augustyn mówi libro 1 de Arb. c. 5. non est lex, quæ justa non est. Tenże S. Lib. 19. de Civit. c. 21. non jura dicenda sunt vel putanda, iniqua hominum constituta.

Nie jest tedy rzecz słuſzna bronić Duchownym nabywania dobr, ile gdy Duchowni onychl udzielają dla dobra y na posługi y wsparcie Rzeczypospolitey, którzy mają sposob swe krewne y przyiacioły ratując, y dając im nie tylko bona mobilia, ale y kupując im majątności, a jakoby trojako Rzeczypospolitey dogadzając; naprzod pieniądźmi, któremi wyprawiają na słuźbę Rzeczypospolitey swe powinne y przyiacioły, potym wygadźając tym, od których dobra kupują, a naostatek zapisaniem y oddaniem od siebie, majątności dając one swym powinnym, a żeby byli sposobnieysze-

bnieyszemi do lepszego usługowania Rzeczypospolitey. A lubo nie wszyscy Duchowni to czynią, ale drudzy Kościołom dobr nabytych przyczyniają; jednak co za szkodę ma Rzeczypospolita? kiedy nie tylko to wszystko odbiera z dobr duchownych, co bierze z dobr szlacheckich, ale więcej, bo nie umniejszają duchowni w abjuratach dymow do płacenia podatkow tak, jako czynią PP. świeccy, iż drudzy ledwo ferną część do skarbu Rzeczypospolitey płacą, choć od swych poddanych podatki wybierają, na swoy pożytek prywatny one obracają, powtórnie że płacą punktualnie nie tak, jako Panowie świeccy, którzy wiele y podymnego y hyberny, y innych podatkow wybranych od poddanych nie wnosili do skarbu, y zadłużyli się y przez swe złe Ekonomiczne dyspozycye, y uciemiężenie poddanych, dobra nie tylko Rzeczypospolitey, jako to Starostwa, dzierzawy, ale y ziemskie zruinowali, czego wielka liczba pokazać się może.

że.

że. Potrzebie: iż Duchowni z tych summ podatkowych, podymnego, czopowego, y innych nigdy ze skarbu Rzeczypospolitey nie partycypują, ale wszystka summa wypłaca się Ichmościom Panom świeckim, którzy więcej ze skarbu Rzeczypospolitey wybierają, jak sami wnoszą. Poczwarte, że Duchowni nie nie partycypują de pane bene meritorum, choć częstokroć więcej usługują Rzeczypospolitey, nie tylko ad aras Ofiary święte, y modlitwy pro necessitatibus Republicæ czyniąc, ale y wiele kosztow podeymując, y wiele pracując in obsequio Rzeczypospolitey. A Ich Mość Panowie świeccy y bez żadnych zasług częstokroć biorą wielkie Starostwa, Ekonomie, Dzierżawy, y w znaczney liczbie, która bywa przeciwko prawu, a nawet y Panie same mają to szczęście, że otrzymują kilka częstokroć, a czasem kilkanaście Królewsczyzn, a jeszcze intratę wszystką, y ta, która do skarbu Rzeczypospolitey należałaby, na się obracają, y

ią, y nie albo mało co na potrzebę Rzeczypospolitey udzielaią, lubo intrata niektórych Starostw przewyższa intratę kilku niektórych Senatorow Duchownych, zwłaszcza iż niektóre Biskupstwa mało, a inne nie nie maią intraty, y tylko za trzymaniem innych beneficjow wpieraią się, y bywa czasem, iż u tych Panow świeckich więcej ma kapitulacyi cudzoziemski zaciągniony Kucharz, jak Duchowny Senator Biskup, który jednak uczciwie podług stanu swego sustentować się musi, ale gdy mu na sposobach schodzi, częstokroć nie uczyni zadość publicznym obligacyom.

CZWARTA PRZESTROGA.

Jeżeli kilka osob podobaiących się Panu Bogu bronią miasta od karnia Boskiego ciężkim grzechom nagotowanego, jako masz w Piśmie Genes. 18. v. ult. Non delebo Sodomam propter decem justos. a jako Jakób w liście swym c. 5. v. 16. mówi: multum

valet

valet deprecatio iusti assidua, owszem y dla jednego sprawiedliwego zatrzymuie Pan Bóg karanie, jako Pismo Święte świadczy Gen. 19. v. 22. gdzie P. Bóg chcąc spalić pięć miast wszetecznych, rzekł do Lota: Festina & saluare tibi, quia non potero facere quidquam, donec ingrediaris illuc. Jeżeli także y jeden przyjaciel Boży wnosi w domy błogosławieństwo Boże, jako czytasz w Piśmie S. Gen. 39. v. 5. Benedixitq; Dominus Domui Aegypti propter Joseph, & multiplicavit tam in aedibus, quam in agris cunctam ejus substantiam. Nie żałuy tedy każdy Oyczyźnie swey dobra sprzyiający, dobr y intrat na przy mnożenie y chowanie osob Duchownych P. Bogu miłych, a przez nie więcej ofiar S. modlitw y dobrych uczynkow, które y gniew Boski przeciwko grzesznikom hamuią, y błogosławieństwa rozmaite iednaią, któremi się Rzeczypospolita od złych razow broni, y przez nie wiele pomocy do szczęśliwego życia odnosi,

G

a pew-

a pewnieyszą obronę jak iż samych tylko sił ludzkich, mieczow, dział, y zamkow miewa. Jako tego z łaski Bożey nie raz Rzeczpospolita nasza doznała. Miał wprawdzie lud Boży wielkie woysko przeciwko Amalechitom, miał y słuszną woynę bellum defensivum, a jednak w tenczas tylko wygrywał, kiedy Moyżesz modląc się za woyskiem ręce do Pana Boga podnosił. Exod. 17. v. 11. Toż się y teraz częstokroć dzieie. Grzegorz S. Nazyzanzeński orat. I. in Julianum. napisał o Zakonnikach. Elevatio manuum ipsorum flammam extinguit. Przetoż nie żałować Duchownym chleba, kiedy oni są y Bogomodłcami y sługami Duchownemi; przez posługi duchowne, które są ważnieysze, aniżeli sług Ponow świeckich, którzy gromadnie za nimi y przed nimi chodzą, ale też często na gniew, a nie na błogostawieństwo Boskie zarabiają. Dawid za dobrą chęć, którą był poznał po Jonacie, choć Saul Oyciec jego nie raz mu stał na gardło, przeciw

przecie wnuka Saulowego Mifibozeta opatrzył dobrą majątnością, y nad to do swego stołu y pałacu przyjął. 2. Reg. 9. Coż Duchowni, którzy są życzliwi Panom świeckim, niż był Jonatas Dawidowi, a zwłaszcza, którzy mają staranie o Duszach onych, a wednie y w nocy pracują, y obrażonego Boga dla grzechow ich ustawicznie modlitwami błagaia, y osądzonych na śmierć wieczną, do łaski przez rozgrzeszenie przywodzą, izali nie są godni, ażeby byli równie przynajmniey uczestnikami wolności y Praw Stanu Rycerskiego; gdyby na świeckie osoby kto te Prawo stanowić chciał, ażeby się kontentowali pieniędzmi, a dobr nie trzymali, coby na to rzekli? wszak y heretykom nie zabraniaia, acz by to sprawiedliwie stanowić mogli na nich prawo, by dobr nie trzymali y nie nabywali. A za coż na Duchowne to niesprawiedliwie wymagać usiłuią, ażeby dobr nie trzymali? jeżeli mówią, iż sami dobr potrzebni, mającżony, dzieci, niech

niech się też y nato reflektuią, że potrzeba, ażeby sobie pozyskali y dobra wieczne, y mieli przyiaciół Duchownych na usługę Duszom onych, a niewszystko na zbytki sobie przywłaszczaią, ale y Panu panujących na znak ich wiernego poddaństwa, na chwałę jego, y wyznanie naywyższego panowania, a na pomnożenie y wychowanie sług jego ofiaruią, wżakże którzy z nich sami udaia się na stan Duchowny, tychże dobr Bogu ofiarowanych używaią, a między tyściami rzadki, co z sobą wnoszą, wszystko się po nim Panom świeckim dostaie z dobr, które ma y pieniądze. Niepochwalo Panom Wencotom takowego zdania, jako się wyżej namieniło, acz nie zabraniali pieniędzy brać Duchownym, bo pieniądze jeżeli się nie obroczą na dobra leżące, ziedzą się prędko y fundusze upadną. O czym Urbanus Papa in cap. Videntes. 128. tak napisał: Videntes summi Sacerdotes & alij, atque Levitæ & reliqui fideles plus utilitatis posse conferre, si

re, si hereditates & agros, quos vendebant Ecclesiis, quibus providebant Episcopi, traderent ea, quod ex simplicibus eorum tam presentibus, quam futuris temporibus plura & elegantiora ministrare possent, fidelibus communem vitam ducentibus, quam ex pretio ipsorum ceperunt, prædia & agros, quos vendere solebant matricibus Ecclesiis, tradere & ex sumptibus eorum vivere, &c. Ideo si aliquis extiterit modernis & futuris temporibus, qui hæc avellere nitatur, jam dicta damnatione feriatur.

PIĄTA PRZESTROGA.

Nie należy na Duchowne stanowić praw zakazujących trzymania dobr pod pretextem bojaźni, żeby Duchowni wszystkich majątności szlacheckich nie skupili. Bo to przez tak długi czas od Duchownych nie stało się. Ale jeśli co który Biskup lub inny Duchowny kupił, to albo dla powinnych jego Panow świeckich, albo na edukacyą

kacyą młodzi szlacheckiey tak w stanie Duchownym, jako y świeckim, albo na wsparcie ubogiej szlachty, na Szpitale ubogich obrocilo się; tak bez krzywdy tych, od których dobra są kupione, bo æquivalens pretium za nie wzięwszy, inne dobra nabyli, jako też y bez szkody Rzeczypospolitey, kiedy oneribus & obligationibus publicis z tych dobr nie tylko zadofyć, ale lepiev, jak od Ichmościow Panow świeckich (co się wyżej dowiodło) czyni. Zakonnicy też nie tak bardzo wiele dobr nabyli, żeby sie ztąd obawiać potrzeba, ale parum pro nihilo reputari miałyby, a zwłaszcza, gdy szlachta wstępuiąc do Zakonu, ustepuią tyłu majątności pieniędzy y dostatkw swoim krewnym Panom świeckim, y tych jest bardzo wielka liczba, a tych bardzo mało, którzy jaką majątność Zakonowi swemu zapisałi. Gdyby zaś nie były Zakony dobrze opatrzone, pewnie nie mogłyby przyimować szlachty do Zakonu, a ci zostawszy na

świecie

świecie dzieląc się z swemi powinnościami, a na żony, dzieci, y jak często-kroć bywa y na zbytki expensa łożąc, do uboſtwa y zniszczenia Familij byli by pomocą. Ci, co świadomi są Państw, w których herezya Zakonnikow wypędziwszy y dobra Zakonne pobrawszy, one świeckim rozdała, wiedzą o tym (co y sami heretycy mianowicie w Szkoockim y Angielskim Królestwie przyznają) iż jak w nich ustały Klaszatory męskie y Pannieńskie, szlachta y mieszczanie znacznie zubożeli. Bo ci, coby byli Zakonnikami, kiedyby tam Klaszatory były, teraz zostawszy w stanie świeckim, muszą nie tak szczupło, jak w Klasztorach żyć na świecie, trzeba y żonę, y dzieci, y sługi żywić, w bławatv, a nie w karazye stroić, dzieciom wioski rozdać, corkom wielkie posagi dawać, a co się iedney świeckiey zaręczoney daie, mogłoby się wyprawić kilka corek y wnuczek do Klasztoru wstępuiących. Na takie kieszty muszą się ludzie ciągnąć, a

C 4

majątno-

maiętności leżące, iż nikt do Zakonu nie idzie, między wielu dzielić się muszą, mniej każdy ma, niżby miał, kiedyby wiele ludzi do Zakonu idąc swoje części puszczali. Toż byłoby y tu, gdyby Klasztorow nie było, y opatrzenia onym żalowano. Chcą inni, ażeby Zakonnicy wsi nietrzy mając z jałmuży żyli, jako Apostołowie. Ale gdzież czasy Apostolskie? gdzie miłość starodawna, y szczodrobliwość, która tak wiele Biskupstw, Kapituł, Plebanii, Opaństw y Klasztorow dobrze potrzebniemi dochodami opatrzonych fundowała. Gdyby się wróciła, woleliby Duchowni żyć z cudzego gumna bez prace, niżeli z swego z pracą y kosztem. Tacy zdadzą się nassadować Juliana apostołę wielkiego nieprzyjaciela Kościoła Bóżego, który zabraniając Duchownym dobr leżących, tak im mawiał: *Qui non renuntiaverit omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus, przeto życie z żebraniny, a dobr*
leża,

leżących nie mieycie, jako o tym pi-
sze po drugich dawniejszych Auto-
rach, B. Augustinus Anconitanus lib.
de potestate Eccles. q. 1. ar. 8. ad 3.
argumentum. Także heretykow, któ-
rych potymzwano Valdenses y Wi-
klefa, którzy też zabraniali Ducho-
wnym mieć dobr leżących, o co byli
wyklęci od Kościoła S. przez Jana
Papieża XII. in tit. de verbor. signi-
fic. daie tego sprawę Sylwester Papież
in c. Futuram. 12. q. 1. Futuram Ec-
clesiam in gentibus Apostoli prævide-
bant, idcirco prædia in Judæa mini-
me sunt adepti, sed pretiatantummo-
do ad fovendos egentes. Attamen
tempore Constantini, & deinceps vi-
ri religiosissimi non solum possessiones
& prædia, quæ possederant, sed eti-
am semetipsos Domino consecrarunt,
ædificantes Basilicas in suis fundis in
honorem SS. Martyrum per civitates,
ac monasteria innumera, in quibus
cætus Domino fervientium conveniret.

II. SZOSTA PRZESTROGA.

C 5

Gdy

Gdy się to mówi, albo stanowi przeciwko komu, co bez grzechu, y wpadnienia w klątwę stanowić się nie może, w ten czas, nie tylko ten co mówi, albo stanowi, ale y ten, który ma in Republica vocem activam, a nieodzywa się niedopuszczając, y przeskadzając pro posse, ma onerata peccato mortali conscientiam. Tak rozumieją y Theologowie y Juryste. Z Jurystow osobliwie Innocentius a pari & fortiori cap. 1. de his quæ fiunt, a maiori parte Capit. y Panorm. eodem n. 13. który uważać to pilnie każąc, tak mówi: Si quis non vult consentire, debet expresse contradicere, alias involvitur poena & peccato, sicut expresse consentientes, secundum Innocentium, quod est singulariter notandam. Ex hoc tamen habes, quod etiam ex male gestis, taceus in universitate habetur pro consentiente, cum ex officio suo teneatur consulere, ad hoc l. de ætate §. Qui tacuit. ff. de interrog. act. A Theologowie z S. Tomaszem 2. 2. q. 62.

7. ad 3. mianowicie Michael Salon 2. 2. q. 62. ad 7. contr. 1. Machina. q. 7. ad 2. Moll 3. de iust. d. 132. n. 3. v. Tertium est. Valentia Tit. 3. d. 5. q. 6. pag. 3. Vasq. op. moral. c. 9. de rest. §. 1. dub 1. Sair. in Cl. Reg. l. 10. trac. 2. c. 9. n. 3. y infi. Au S. Augustyna epist. ad Casulanum taki czytamy wyrok, in Can. Quisquis XI. q. 3. Quisquis metu cujuslibet potestatis veritatem occultat, iram DEI super se provocat, quia magis timet hominem, quam DEUM, y daley. Melius est pro veritate pati supplicium, quam pro adulatione recipere beneficium. A Chryzostom S. in eadem causa & quæstione tak decyduje. Non solum ille proditor est veritatis, qui transgrediens veritatem, palam pro veritate mendacium loquitur, sed etiam ille, qui non libere veritatem pronuntiat, quam libere pronuntiare oportet, aut qui non libere veritatem defendit, quam libenter defendere convenit, proditor est veritatis. A nadto ci wszyscy, którzy będąc Katolikami poka-

pokazują się w sentymentach swoich przyjaźni bardziey heretykom, którzy na prawa y wolności Kościoła S. białą, aniżeli Duchownym Prawowiernym, a tylko na pozor z przyjaźnią się dla nich oświadczaia, niech uważą, co Piotr S. napisał in Canone, si quis amicus fuerit his, quibus ipse, to jest: Petrus albo Petri Successor amicus non est, unus ex illis, qui exterminare DEI Ecclesiam volunt, & est multo nequior hostis hic, quam illi, qui foris sunt, & evidententer inimici sunt, hic enim per amicitiarum speciem, quæ sunt inimica gerit, & Ecclesiam dispergit & vastat.

SIODMA PRZESTROGA.

Zadna zwierzechność y władza Duchowna y świecka nie może znosić prawa y wolności tey, którą Bóg pozwoił, y wyraźnie nadał bez ciężkiego grzechu, Więc że Duchowni za świadectwem Piśma S. y praw Boskich w starym zakonie uprzywilejowani

iwani byli, iako to naywyższy Kapłan, Kapłani, Lewitowie. Kapłani za czasow Dawida Króla byli rozdzieleni na 24. części 1. Paralip. 24. v. 6. & seq. a mieli wszyscy dostateczne sobie naznaczone opatrzenie. Dalekoż bardziey Kapłanom w Zakonie nowym doskonałszym, y ludziom pożyteczniejszym nie może być ujęta wolność, y kto na nie następuje, ciężko grzeszy. Była y w starym Zakonie wielka liczba Duchownych, bo oprócz Kapłanow, o których się namieniło, Lewitowie, których część mających już lat więcey 30. rozdzielona była na pięć urzędow Kościelnych, jedni należeli do posługi Domu Pańskiego Kapłanom immediate służąc, iak teraz Diakonowie, tych było dwadzieście cztery tysiące 1. Paralip. 23. v. 4. Drudzy byli przełożeni y Sędziowie, tych było sześć tysięcy 1. Paralip. 23. v. 5. Trzeci odzwierni, których było cztery tysiące, a czwarta część także cztery tysiące było przyspiewujących na Organach

ganach. Piąta część miała Podskarbie, albo stroże skarbow Kościelnych, o których także o mistrzach, którzy uczyli śpiewania w Domu Bożym; kto chce wiedzieć, doczyta się w Piśmie S. procz tych byli drudzy młodzi, którym było lat mniej, niż 30. a więcej 20. i. Paralip. 23. v. 24. Byli też studzy Kościelni Nathinei, o których Paralip. 9. v. 2. i. Esdra 18. v. 20. Z tych sześciu Hufcow, każdy rozdzielony był na 24. części i. Paralip. 24. v. 7. ad 19. & c. 25. a v. 9. ad Fin. & cap. 26. Byli też Nazarei iakby Zakonnicy n. 6. v. 12. Jud. 13. v. 7. Tych fundacye P. Bóg kładzie między dobrodzieystwy, które czynił ludowi swemu. Amos. 2. v. 12. Byli Rechabita także Zakonnikom podobni Jerem. 35. Byli Prorocy, byli Pifarze y Doktorowie, którzy Piśmo S. wykładali. Byli Faryzeuszowie, których życie y nauka na początku była dobra, y z nich Paweł S. Aēt. 23. v. 6. y to wspomina Philip. 3. v. 5. Nadto byli Exorcista aēt. 19. v. 13.

Samych

Samych zaś Lewitow za Dawida Króla było trzydzieści osim tysięcy, i. Paralip. 23. v. 3. O Kapłanach pisze Jozef Zydowin, który żył po zburzeniu Jerozolimy ostatnim, iż w każdej części ze 24. było ich więcej, niż pięć tysięcy, iako z poprawionych Xiąg Jozefowych czyta Sigonius lib. 5. de Republica Hæbr. cap. 3. Więcej tedy było Kapłanow, jak sto dwadzieście tysięcy, a z Lewitami więcej niż sto piędziesiąt osim tysięcy. Są zaś niektórzy zacni Autorowie, którzy piszą, iż te pułki, w których było po pięć tysięcy osob, były przednieysze. Wszystkich zaś części Duchownych osob w takiej kwocie było sto czterdzieści, które na siedymkroć sto y dwadzieście tysięcy wyniołyby.

Tak liczne było Duchowieństwo w ziemi Zydowskiej, lubo sama ziemia nie była zbyt obszerna, bo zdłuż miała tylko mil sześćdziesiąt y siedym, z których jedną każdy za godzinę uiechać może, iako świadczy Brocardus

us itiner. 7. y Adrichomius in præfatione in Theatrum terræ Sanctæ y S. Heronim dawniey Ep. ad Dardanum, a w szersz według tychże autorow na iednych mieyscach tylko ofimnaście, a na drugich 16. militachże.

Prowenta dla Duchownych były 1. rzeczy z ziemi zebranych, które dwanaście Pokolenia Zydowskie z przykazania Bożego powinne były dawać pokoleniu Lewi, to jest Kapłanom y Lewitom nie tylko ze zboża, ale y z owocow wszelkich Dzieściny, także wina y oliwy Levit. 27. Deut. 14. v. 23.

2. Dzieścina wszelkiego bydła, zwłaszcza koni, owiec, y koz. Levit. 27. v. 38. zgoła wszystkie dzieściny, które lud Panu Bogu oddawać był powinien, zapisał P. Bóg Duchowienstwu. num. 18. v. 12. 13. 22. a te corocznie od każdego Syna Izraelowego oddawane były. Deut. 14. v. 22. A zatym bogatsze było Duchowienstwo od każdego pokolenia,

nia, lubo w liczbie mnieysze n. 3. & 4. y więcey miała bez pracy każda osoba Duchowna, niżeli świecka.

3. Były drugie dzieściny (jako uważa S. Heronim in cap. 4. Ezechia różne od pierwszych od P. Boga przykazane. Deut. 12. v. 11. 12. 17. & 18. & c. & cap. 26. a v. 22. ad 28.

4. Trzecie były dzieściny, które P. Bóg co trzeci rok kazał dawać, y z Lewitami ich używac. Deut. 14. v. 28. 29. & cap. 26. v. 12. Tob. 1. v. 7.

5. Czwarte dzieściny sami Lewitowie z Bożego przykazania dawali Kapłanom z swey części. num. 18. v. 26. 27. 28. 2. Esdræ 10. 38. A tak Kapłani, którzy (jako są teraz Biskupi) procz swych części, które się im dostawały równym działem z Lewitami (jako Josephus wyraża lib. 14. antiq., cap. 4. y toż jest 2. Esdr. 10. v. 38. od Lewity każdego biorąc dzieściny byli bogatsi, niż Lewitowie. Dzieściny zaś były dawane bez odwłoki. Exodi. 22. v. 2. y rzeczy nabybornieyszych pod gardłem. num.

8. v. 29. 32. Y tak Bóg chciał dostannie opatrzeć Duchownych Kapłanow przez naznaczone daniny, a świeckim ochoczo one dającym obiecał swe błogosławieństwo Jerem. 31. v. 14. Inebriabo animam Sacerdotum pinguedine, & populus meus bonis adimplebitur, ait Dominus.

Nadto Duchowni mieli prowenta z podatkow rozmaitych Levit. 7. v. 16. & cap. 22. v. 18. num. 15. v. 3. Także pokarmy różne y ofiary soczyste y napojow 2. Esdr. 10. v. 37. y miód 2. Paralip, 31. v. 5. Drwa do palenia ofiar. 2. Esdr. 10. v. 34. Mieli też osobliwe podatki z dobrowolnego slubem obowiązania się pochodzące. Levit. 22. v. 18. & cap. 23. v. 38. num. 29. y inne niektóre na Wielkanoc dawane Kapłanom były. Levit. 23. v. 10.

Także każdego roku ofiary pierwocin chleba nowego na Świątki. Levit. 23. v. 15. 17. & 24. y drugich pierwocin chleba, który co tydzień pieczono. num. 15. v. 21. A zebrawszy
wszyst-

wszystkie zboża y owoce, y wina y oliwy także pierwociny Panu Bogu y sługom jego lud dawał. num. 15. v. 12. 13. Deut. 18. v. 4. Na końcu siódmego miesiąca po żniwach to dawali, a te czyniły (jako pisze S. Hieronim in cap. 10. & 45. Ezech. miały w sobie sześćdziesiątą część wszystkich prowentow, które co rok mieli Izraelczycy po wszystkiej ziemi Żydowskiej. Owszem jako Epi. 126. pisze, iż czasem miały w sobie czterdziestą część prowentow Ludu Bożego.

Przy tym osobliwie wyznaczony był od Pana Boga prowent pieniężny na potrzeby Kościelne, na które każdy co miał lat więcej 20. dawać był powinien, o tym i. Exodi. 30. v. 4. Reg. 12. v. 4. & c. 22.

Były też insze różne daniny od pierworodzeństwa y innych wielu od Domow Bogu slubowanych. Levit. 27. Także z domow y rol Panu Bogu y Kapłanom ofiarowanych. num. 18. v. 14. Levit. 27. v. 23. Levit. 27. v. 28. Cokolwiek poświęcono będzie Panu bądź

człowiek, bądź albo rola, nie będzie przedano, ani będzie mogło bydź odkupiono &c. Z tad pokazuje się, że Lewitowie swoich Miał y Holwar-
kow nie tylko byli usufructuarij, ale directi Domini jako mówią Juris-consulti. *Aedes Levitarum, quæ in Urbibus semper possunt redimi, quia domus urbium Levitarum pro possessionibus sunt inter Filios Israël suburbana autem eorum non veneant, quia possessio sempiterna est.*

Te krótkie przestrogi przyimicie wspaniałym umysłem, y uważcie dobrze rozumem przyrodzonym, odrzuciwszy na stronę wszystkie respekta, jako woli Bożey y Kościoła jego świętego przeciwne, a za łaską Bożą będziecie mieli większą opatrność około własnego sumnienia, y porządne o dobro pospolite staranie, nie następując na stugi Boskie, ażebyście nie utracili błogosławieństwa Boskiego, pamiętając na to, corzekł Chrystus Pan: *Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis, nie żałuy-*
cie

cie dla Pana panujących, od którego wszystko macie: czym więcęcy mu ofiarować będziecie, obficiey od niego odbierzecie, y tu y w wieczności. Nie gardzcie Kapłanami, bo są studzy Boscy, jeśli chcecie, ażebyście byli uszczęśliwieni w chwale wiekuiстей, którey szczegulnie w oglądaniu Boga Tworcynaszego pragnąć powinniśmy.

APPROBATA

IGNATIUS EPP.
w Wiedeń
w Druckerei J. K. M. v. Bartsch
böhmischer Scholasticus

APPROBATVR.

IGNATIVS Epp.

W WILNIE

w Drukarni J. K. M. y Rzeczypo-
spolitey Scholarum Piarum. R.P. 1765.

BŁĘDY.

Ad usum Tribunal- l. ad suum Tri-
bunal. f. 2. v. 16.
alios - - alias f. 3. v. 1.
statut - - statuta f. 13. v. 3.
providebant præsdebant f. 37. v. 3.
sicut - - sicut f. 42. v. 18.

BLBY

Ad signat Tribunal- I ad litem Tr
dual. n. a. v. 18.
alios - - - - -
stans - - - - -
prose - - - - -
nem - - - - -

